

בתחילת הדרך צריכים ההורים לעשות לעצמם חשבון של סדר-עדיפויות. איזה מהדברים חשובים להם יותר ואיזה פחות? אם הורה יכול לעשות לעצמו חשבון, לפני שהוא נכנס לעימות, מה יותר חשוב לו — למשל, שההורה יהיה מסודר, או שיישמרו היחסים הטובים עם הילד — יתכן שיחליט מראש שלא להתחיל להיאבק עם הילד על סידור החדר.

יתכן, אמרה מיכל, שבהתחלה, כדי לבנות יחסים טובים ולשפר את היחסיים, צריך לוותר על כמה מישאלות. יתכן שבהתחלה החדר לא יהיה מסודר, אבל בעתיד, כאשר היחסים ישתפרו, יש סיכוי רב שהדברים האלה יסדרו מעליהם.

אנחנו, כהורים, רוצים להיות מרדיי כים, אבל יש רק סיכוי אחד שהילדים יהיו מוכנים לקבל את ההדרכה שלנו: אם היחסים איתם טובים.

אחד ההורים שאל האם לא טוב שלילד יהיה כוח. מיכל אמרה שאנשים נהגים צריכים כוח כדי לעמוד בתיסי כולים, כדי להילחם את מילחמת-היום, אבל אלה הם כוחות חיוביים, שיופנו להתמודדות עם משימות החיים, ולא לניסיון לנצח את הזולת ולהיכנס אותה.

אנחנו רוצים לגדל בני-אדם שתהיה שתי-הכוח לא תהווה עבורם תנאי כדי להרגיש שווים — גם בעלי-עור וגם לא-נחותים מאחרים. אנחנו לא רוצים שיצמצמו את עצמם על-ידי התפיסה של "רק כשאני מצטח, אני מרגיש שייך". אנחנו רוצים שירגישו שייכים בכל מצב.

לכן אנחנו, ההורים, יכולים להחליט מראש מהם הדברים החשובים לנו יותר מהיחסים, מהם הקווים הארומים שלנו. למשל: נניח שהכרחי בעינינו שהילד יצחצח בכל יום את שיניו, כי אחרת הנוק הוא עצום. הכרחי שהילד החולה יקח את התרופה כסיררה, ודברים דומים.

במקרים כאלה אפשר לומר לילד: "השיניים מוכרחות להיות מצוחצחות. אתה יכול להחליט אם אתה רוצה לעשות את זה בצורה נעימה, לבדך או איתי, או שאתה מחליט שאתה רוצה שזייעשה בצורה לא-נעימה, ובמקרה כזה אני נורא מצטער, אבל אז אצטרך לקחת אותך בכוח לאמבטיה ולצחצח לך את השיניים."

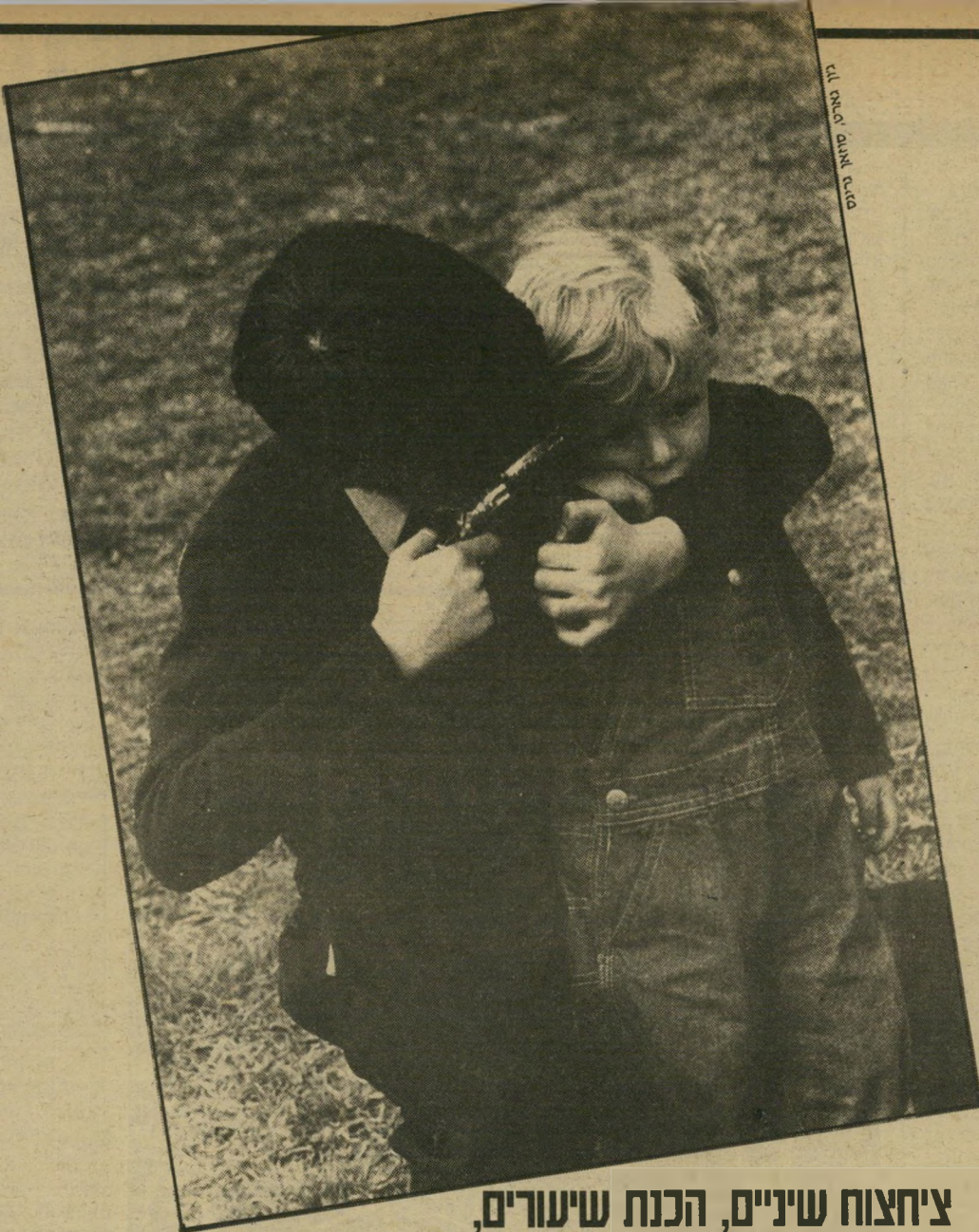
לא להתחיל בבוקר

ל ההורים, כמעט, קפצו או ואמי רו שהכל טוב ויפה, והם מבינים את כל ההבדלים ואת הרוך-הפעולה, אבל מה, לעזאזל, עושים כבוקר, כשה כל מהרים, כשאבא צריך להיות כשי עה 8 בעבודה, ולאמא יש פגישה חשובה באותה השעה, והילדים צריכים להיות רחוצים, לבושים, אחרי שכבר אכלו ארוחת-בוקר ולהגיע בזמן לבית הספר, ורווקא בשעה הכי לוחצת הזאת מתחילת המלחמות. זה עוד לא גמר להתלבש, והשני לא מוכן לצחצח את השיניים. למי, שאלו ההורים את מיכל, יש בשעה כליכך לחוצה זמן וסבלנות להסביר לילד את כל התורה?

מיכל אמרה שהבוקר אינו הזמן המי תאים לבצע את השינויים, רווקא מפני שאז כולם ממהרים, וצריכים להיות בזמן בעבודה ובבית-הספר. אבל אפשר לעשות שינויים כאלה אחרי-הצהריים ובעתיד, כאשר היחסים ישתפרו, גם שעת-הבוקר כבר לא תהיה כליכך לחורצה.

מיכל סיפרה על אמא אחת, שביקרה בעבר בקורס רומה בבית-הספר להורים, והיתה לה בעיה עם הבן שלה. הילד, תלמיד בבית-הספר, היה מגיע בכל יום בצהריים בחזרה הביתה כשילקוטו עימו. ובכל יום, כמו תקליט שבור, היה זורק את התיק על הריצפה ליד דלת הכניסה לבית. כל בנני-הבית היו נתקלים בו, כמעט נופלים, והתיק שם.

האם ניסתה מאות שיטות: היא ביקשה ממנו עשרות פעמים להניח את התיק בחצר שלו כשהוא חוזר הביתה, התחננה לפניו. היא חזרה ואמרה לו, גערה בו, איימה עליו, הענישה אותו.

גור מטרס, סיוואן מירוס

למשל: ילד "מושך זמן" בבוקר. הורים מנסים להעיר אותו, והוא מתכרח בשמיכה. מוציאים אותו בכוח מהמיטה והוא מתלבש וכולם כבר במי תח ובעצבים. עדיף להשתמש בתוצאה הטיבעית של משיכת הזמן בבוקר, שי היא אחר, ותגובתה של המערכת החי-נכית.

לתת לו לאחר

אנחנו, ההורים, לא מאפשרים לילדים ללמוד, שאם הם מושכים את הזמן, המערכת החינוכית מגיבה. אנחנו כועסים על הילד ומונעים ממנו לחוות את תוצאות התנהגותו. על-פי שיטת התוצאות אנחנו לא כועים סים על הילד, ומאפשרים לו לחוות את תוצאות מעשיו. רק כך תהיה לו ההוד דמנות ללמוד למה זה כליכך חשוב לעשות מה שאנחנו מבקשים, כמו לקום ולהיות מוכן בזמן בבוקר.

מיכל הציעה: הילד מתהמה בבוקר, אמא שלו אומרת לו: "תראה, בי 8 יש לי פגישה ואני מוכרחה לצאת מהבית ב-7 וחצי, כי אני לא רוצה לאחר". הילד: "אבל אמא, לא הספקתי ולא גמרתי להתלבש".

אמא: "נורא חבל שאתה יוצא עם נעל אחת מהבית". או: "אני יוצאת ב-7 מי שמוכן, ייצא איתי ומי שלא מוכן, יצטרך להגיע בעצמו". התוכנית צריכה, למוכן, להתאים לגיל הילדים ולתנאי המצב.

ילד אחד נהג לאחר באופן קבוע ל-בית-הספר. בכל בוקר היו איתו ויכור חים, מילחמות ומאבקים, ואמו היתה יוצאת לעבודה בכל בוקר סחוטת מומת-שת.

יום אחד בא הילד הביתה, והודיע להוריו שלמחרת יש טיול של הכיתה, ושהוא צריך להיות בבית-הספר מוקד דם. כל הערב ערכה המיטפתה הכנות לטיול.

בבוקר העירו ההורים את הילד מוקד דם והוא, כהרגלו, התחיל למשוך את הזמן והתלבש לאט. הוא יצא מן הבית באיחור, וחזר אחרי 10 דקות כשדמעות בעיניו, והודיע שאיחר לאוטובוס.

האמא קפצה על ההזדמנות ואמרה לו בתוכחה: "אמרת לך שזה יקרה, זאת התוצאה מכך שאתה מושך את הזמן בבוקר". זו, אמרה מיכל, החמצה של שימוש בתוצאה טיבעית. היתה תוצאה טיבעית, מאוד כואבת לילד, היה רצוי שהאמא תעודר אותו ותגיד לו: "אני נורא מצטערת שזה קרה לך". הילד הבין טוב מאוד שהוא האשם באיחור, והאם היתה משתפת בצערו ומעודדת אותו, במקום לשמוח לאיור. כך למד הילד את מה שצריך היה ללמוד והיחסיים עם האם נשארו טובים.

ילד אחר נהג לזלול בלימודיו, ולא הקדיש את הזמן לשיעורי-הבית ולמיני חנים. ואז קיבל ציון נמוך בכתיבה ובא הביתה עצום. במקרה כזה לא כדאי לומר לו: "בטח, לא למדת כלום. אני במקום המורה הייתי נותנת לך ציון נמוך עוד יותר". כדאי לעודד את הילד, ולהגיד לו: "חבל, זה בטח נורא קשה לך. מה אתה מתכוון לעשות כדי שבי פעם הבאה תהיה לך הרגשה טובה יותר?"

אמא אחת שאלה איך היא יכולה בבת-אחת לשנות דברים שהיו בכתיבה "יהרג ובל יעבור" בבית. אם עדי היום היא נלחמה עם הילדים כדי שיתלבשו כמו שהיא רוצה, ופתאום היא משנה את הגישה לקיצוניות הפוכה, ואומרת להם שמעכשיו לא חשוב לה איך יתלבשו, מה הם יבינו מזה?

מיכל הסבירה לה שאין צורך לומר שלא חשוב לה איך הם מתלבשים. היא יכולה לומר להם איך היתה רוצה שי יתלבשו, ולהוסיף שהם צריכים להחליט בעצמם אם לקבל את הצעתה או ללבוש משהו אחר. וחזק מזה, אמרנו כבר, שעליה להסביר שהיא משנה את התנהגותה כדי לשפר את היחסים איתם.

מיכל אמרה שכאשר נתחיל לבצע את השינוי, נרגיש בהתחלה שאנחנו לא אמיתיים ולא כנים, אבל כשה יביא לשיפור ביחסים, נחשוב באמת שדברים מסויימים הם אמנם לא כליכך חשובים.

ציחצוח שיניים, הכנת שיעורים, סידור-החדר — כל נושא יכול לשמש טילה למאבק-כוח

אפשר שלא להילחם, כדי לזכות ביחסיים טובים יותר עם הילדים. נניח שהחלטנו לא להילחם, לא ל-העניש ולא להשפיל — מה ילמד את הילד איך מתנהגים?

מיכל אמרה שכדי לחנך לאחריות ולעצמאות, כדאי להשתמש בתוצאות הישירות של המעשה, כאמצעי חינוכי. יש תוצאות טיבעיות, הקורות מעצמו, ויש תוצאות הגיוניות, שאותן אנחנו יוזמים. אבל כשקיים מאבק-כוח, צריך להיזהר בשימוש בתוצאות הגיוניות.

למשל: האמא הגישה ארוחת-צהריים וקראה לילדים לבוא לשולחן לאכול. הילדים היו עסוקים באותו הרגע בדבר הכי חשוב בעולם. היא קראה פעמיים, שלוש, 10 פעמים, והם לא באו. התוצאה הטיבעית המתרחשת מעצמה, במקרה הזה, היא שכאשר הילדים יגיעו לשולחן, האוכל כבר יהיה קר, ואולי לא יהיה טעים להם כליכך. התוצאה הגיונית יכולה להיות אמא המציעה: "אם לא תבואו עכשיו, אגמור לאכול ואחזיר את האוכל למקרר".

כשקיים מאבק-כוח בין האם לבין הילדים, יש סכנה שהילד יתפוס את עצמו כמובס על-ידי האם ולא על-ידי עצמו.

כשהורים משתמשים בתוצאות המי עשה כנאמצעי חינוכי, הם לא צריכים לעקוב. להיפך, הם יכולים להשתתף בצערו של הילד, להיות לצידו ולעודד אותו.

אמא יכולה לומר: "חבל נורא שלא אכלתם איתי". במקום לכעוס, היא מציעה טערת. מיכל אמרה שכדאי, ואפשר, להשתמש בתוצאות הטיבעיות כשהן קורות. ולא למנוע אותן, כפי שעושים ההורים ברדי-כלל.

מאשר היו לנו, שהיום לרבים מן הילדים יש חדרים משלהם, בעוד שבדורות קודמים היו לילדים מעט מאוד חפצים, ורובם התחלקו בחדר עם האחיים שלהם, כך שלא היתה בעיה גדולה לסדר את החדר. לילדים היום, אמרה, אין הרבה חפצים.

איך להיות הורה

מאת

ענת סראוסטי

יעצת

זיוות אברמסון

יחס לחפצים, כי יש להם יותר מדי חפצים. היא אמרה שוב שאנחנו, ההורים, צריכים לעשות לעצמנו סדר-עדיפויות מה הדברים הכי חשובים לנו, שעליהם אנחנו לא מוכנים לוותר, ולשאל את עצמנו האומנם "דברים צריכים להיעשות כמו שאני רוצה, ועכשיו", ולהעמיד את הדברים האלה מול היחסים הטובים, ואז להחליט על מה מהדברים

אמרה לו: "אני אורוק את התיק ומחר לא יהיה לך תיק לקחת לבית-הספר". היא אמרה לו שבכל יום שבו לא ישים את התיק במקום לא יוכל לצפות בטלוויזיה. וכולם לא עזר, הילד בשלו: מגיע הביתה, פותח את הדלת, נכנס פנימה, ואז משחרר את התיק מתוך היד והתיק נוחת על הארץ.

התיק, אמרה מיכל, הוא רק סימפטי טום ליחסים עם ההורים. בקורס הצינו לאמא לנקוט בשיטה שונה, והיא באמת פתחה לבנה ואמרה לו: "תראה, כבר הרבה חודשים, כשמגיעה שעת הצהריים, לך לא חושבת איך לומר לך שלום בכניסה, איך לספר לך מה עבר עלי במשך היום, אלא מבשלת בראשי כעס, ומתכננת כאילו פעולת-ענישה אנוקט ברגע שאני אראה אותך שומט את התיק בכניסה לבית. עכשיו החלטתי שהיחסים איתך יותר חשובים לי מבי עיית התיק, ולכן מהיום, במקום לומר לך מאה פעמים ובמקום להעניש אותך, אני אקח את התיק בעצמי ואסיים אותו בחדר שלך".

מה שקרה עם הילקוט, אמרה מיכל, אני לא זוכרת, אבל היחסים של אותה אם עם בנה השתפרו מאוד, את זה אני זוכרת היטב.

יותר מדי חפצים

הורים רבים נקבוצה התלוננו שיה לדיהם אינם מסדרים את החדרים שלהם, והם אינם מוכנים לעשות זאת גם כשעומדים להגיע אליהם חברים, כי "גם אצלם זה בלגאן כזה". מיכל אמרה שלילדים אי-סדר אינו מפריע כליכך, שלא חשוב להם שהחדר יהיה מסודר, כמו שזה חשוב לנו. היא הוסיפה עוד, שלילדים ברור הזה יש הרבה יותר עצצועים וחפצים